

**KOHDISTETTU OSAINVENTOINTI VEHMAALLA.
Inventointikurssin suorittama röykkiöalueiden inventointi,
prospektointi ja kartoitus 6.-9.5.2004.**

HANNA-MARIA PELLINEN
Vehmaan esihistoriaa matkailijoiden ja koululaisten käyttöön -projekti
Vehmaan Kotiseutuyhdistys ry

Tiivistelmä

VEHMAA

Vehmaan Kotiseutuyhdistys ry / Turun yliopiston arkeologian osasto
Inventoinnin suorittajat: FM Hanna-Maria Pellinen, FM Jouko Pukkila ja
inventointikurssilaiset

Vehmaan röykkiöiden osainventointi liittyi inventointikurssiin, josta neljä päivää käytettiin kenttätöihin. Röykkiöitä kartoitti ja etsi tänä aikana yhteensä 18 henkilöä. Mannerkaistin Hiivistenmäen Saarikkalassa löydettiin ennestään tunnetusta kohteesta lisää röykkiöitä. Koekuopissa näkyi röykkiöiden välialueilla heikkoja merkkejä likamaasta. Himoisten Huruisissa tehtiin tarkistuskäynti, jossa uusia kohteita ei löytynyt. Varsinainen uusien röykkiöiden etsintä suoritettiin kunnan luoteisosassa, Maarjärven ympäristössä, josta löytyikin kolme varmaa uutta röykkiökohdetta - Järvenperän itäpuoli, Mäkilän koillisosa sekä Mäkilän eteläosa. Maarjärven Kivistönmäen jyrkästi viettävällä pohjoisrinteen hakkuuaukealla havaittiin lisäksi aikaisintaan kivikauden lopulle ajoittuva kvartsinlouhintapaikka, jossa oli näkyvissä kvartsi-suoni, raaka-ainepaloja ja iskoksia.

Löydöt: TYA 820:1-2

Tutkimuskustannukset: Maaseudun kehittämissyhdistys Ravakka ry Kolmen ajan rannikon kehittämisohjelma, Varsinais-Suomen TE-keskuksen maaseutuosasto
Tutkimusraportti: Hanna-Maria Pellinen / Turun yliopiston arkeologian oppiaine (kopio Museoviraston arkeologian osaston arkistossa)

Perustiedot

Hanke: Vehmaan arkeologinen osainventointi 2004 - Vehmaan esihistoriaa matkailijoille ja koululaisille -projekti. Toteuttajat Vehmaan Kotiseutuyhdistys ja Turun yliopiston arkeologian oppiaine.

Toteutusaika: 6.-9.5.2004

Kunta: Vehmaa

Kohteet: Mannerkaisti, Hiihistenmäki (tarkastus, prospektointi), Himoinen, Huruinen (tarkastus, prospektointi), Maarjärven ympäristö (inventointi)

Tutkimuksen laatu: Arkeologinen osainventointi, röykkiöinventointi

Peruskarttalehdet: PK 1044 02 ENNYINEN, 1042 12 VEHMAA, 1032 11 HILLEINEN

Kenttätyöjohtaja: FM Hanna-Maria Pellinen

Työvoima: 16 kurssilaista

Työtuntimäärä kentällä: 4 päivää, n. 6 h / päivä

Tutkimuksen valvojat: Professori Jussi-Pekka Taavitsainen, vt. amanuenssi Jouko Pukkila

Rahoitus: Maaseudun kehittämissyhistys Ravakka ry Kolmen ajan rannikon kehittämissuohjelma, Varsinais-Suomen TE-keskuksen maaseutuosto

Löydöt: TYA 820:1-2, diar. 19.5.2004 → TYA

Kertomuksen alkuperäiskappale: Turun yliopiston arkeologian oppiaine

Kertomukseen liittyvät digikuvat: TYA, cd-rom, kuvat 1-36, kuvaluettelo liitteessä

Kertomukseen liittyvät mustavalkonegatiivit: TYA 24437 - 24479

Kertomukseen liittyvät kartat:

1. Tutkimusalueet Vehmaalla
2. Vehmaan muinaisjäännökset
3. Mannerkaisti, Hiihistenmäki, Saarikkala, peruskarttaote
4. Saarikkalan röykkiöiden yleiskartta, mk. 1:500
5. Maarjärven ympäristön kohteet, peruskarttaote
6. Maarjärvi, Kivistönmäen lakialue ja epämääräinen kiveys 1:133
7. Himoinen, Huruinen, peruskarttaote
8. Himoinen, Huruinen, yleiskartta röykkiöalueesta, mk. 1:5000

Kertomuksen sivumäärä: 25 sivua + liitteet

Liitteiden lukumäärä: 5 kpl

1661nyt K101 33 505

KOHDISTETTU OSAINVENTOINTI VEHMAALLA 2004

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
Taustaa.....	1
Lähteet.....	1
Tutkimusalueet.....	1
Alueen luonto ja maantiede.....	2
Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt Vehmaalla.....	2
Inventoinnin tavoitteet ja metodit.....	4
INVENTOINTIKOhteet	5
Ennestään tunnettujen kohteiden tarkastus ja prospektointi.....	5
Mannerkaisti, Hiiivistenmäki.....	5
Himoinen, Huruinen.....	12
Maarjärven alueen inventointi.....	15
Läpikäytyt alueet ja yleiset havainnot.....	15
Inventoinnissa löytyneet mahdolliset kiinteät muinaisjäännökset ja muut havainnot.....	16
Kivistönmäki.....	15
Järvenperän itäpuoli.....	17
Metsäniittu.....	19
Mäkilän koillisosa.....	20
Mäkilän eteläosa.....	22
Hajahuomioita historiallisen ajan jäännöksistä tarkastetuilla alueilla.....	24
LOPPUKATSAUS	25
LIITTEET	
LIITE 1. LUETTELO MUSTAVALKONEGATIIVEISTA	
LIITE 2. LUETTELO DIGIKUVISTA	
LIITE 3. INVENTOINTIKUVIA	
LIITE 4. KARTAT	
LIITE 5. LÖYTÖLUETTELO	

JOHDANTO

Taustaa

Tässä raportissa esitetty kenttätyö tehtiin Vehmaan Kotiseutuyhdistyksen ja Turun yliopiston arkeologian oppiaineen järjestämällä inventointikurssilla 5.-9.5.2004. Kurssi oli osa laajempaa hanketta "Vehmaan esihistoriaa matkailijoiden ja koululaisten käyttöön". Hankkeen rahoittaa Maaseudun kehittämissyhdystys Ravakka ry Kolmen ajan rannikon kehittämisohjelmasta. Osittain EU-rahoitteinen tuki tulee Varsinais-Suomen TE-keskuksen maaseutuosastolta.

Inventointikurssin kenttätyön valvojana toimivat professori Jussi-Pekka Taavitsainen ja ma. amanuenssi Jouko Pukkila, viimeksi mainittu vastasi pääosin myös opetuksesta. Vehmaan Kotiseutuyhdistyksen palkkaamana arkeologina toimi FM Hanna-Maria Pellinen, joka vastasi kenttätyöosuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Kurssin käytännön järjestelyt ja rahoituksen oli virkatyönään hoitanut Eeva Rintama. Ensimmäisen päivän tutustumiskäyntien oppaamme Vehmaan museoilla oli Seppo Lehti.

Kurssille osallistui yhteensä 16 opiskelijaa ja harrastajaa. Opiskelijoista olivat mukana Juhana Ahlamo, Janna Jokela, Janne Haarala, Marko Korhonen, Mikko Moilanen, Irene Nurminen, Eeva Rintama, Tuukka Söderholm, Niina Vaartio, Anna-Riikka Vaden ja Tuija Väisänen, harrastajista Kari Ahtiainen, Jaana Airola, Heli Kytölä, Leif Michaelsson ja Tuuli Pakkanen. Opiskelijat olivat Turun yliopiston arkeologian oppiaineesta ja harrastajat otettiin kurssille Turun Maakuntamuseon ystävät ry:n Arkeologian jaoston kautta.

Lähteet

Inventoinnin esitöissä käytiin läpi kaikki Museoviraston arkeologian osaston arkistossa sijaitsevat Vehmaata koskevat kaivaus-, inventointi ja tarkastusraportit sekä irtolöytöaineisto. Nämä koostuvat pääosin 1880-luvulla erilaisten rautakautisten kohteiden tuhoutumisen yhteydessä talteen otetusta esineistöstä, vuonna 1918 A.M. Tallgrenin tekemästä Rahkmalan Matinantin kaivausraportista, Piiloisten tarkastus- ja kaivausraportista 1950-luvulta, 1960-luvulla Ilkka Mäntylän tekemästä kunnan perusinventoinnista sekä 1990-luvulla Heljä Brusilan suorittamista röykkiötarkastuksista. Viimeisimmät kaivaukset ovat allekirjoittaneen tutkima Tommilan Rännemäen röykkiö vuonna 1998 sekä Jouni Taivaisen Kappelmäen kaivaus vuonna 2002. Lisäksi Eeva Raikkeen tekemässä osainventoinnissa vuonna 2002 tehtiin myös vanhojen kohteiden tarkastuksia.

Vehmaan esihistoriaa käsittelevistä julkaisuista mainittakoon Väinö Perälän Vehmaan historia vuodelta 1951 ja Marianne Schauman-Lönnqvistin artikkeli Vehmaan rautakauden hautaesineistöistä Finskt Museumissa 1994. Kunnan luonnontutkijain ja maantieteestä löytyy tietoa mm. kunnan kotisivuilta osoitteesta www.vehmaa.fi.

Tutkimusalueet

Esitöiden perusteella kohdealueita valittiin kolme kappaletta. Kunnan lounaisosassa sijaitseva Mannerkaistin Hiivistenmäki valikoitui toisaalta erillisen sijaintinsa vuoksi suhteessa muihin Vehmaan muinaisjännöksiin ja lisäksi kohde sijaitsee moreenialueen reunalla, minkä vuoksi röykkiöiden ja luonnonmuodostelmien erottaminen on haasteellista asiantuntijallekin - tämä seikka toimi yhtenä opetuksellisena teemana.

Kahtena päivänä kuljimme kunnan luoteisosassa, Maarjärven länsi ja koillispuolella, yhdellä niistä harvoista alueista Vehmaalla, joissa tietääkseni ei ollut vielä koskaan aikaisemmin tehty arkeologista inventointia tai tarkastuksia. Tässä yhteydessä tarkastettiin myös alueelta joitakin vuosia sitten Turun Maakuntamuseoon tehty muinaisjäännösilmoitus Maarjärven Kivistönmäeltä (Heljä Brusilan ilmoitus allekirjoittaneelle 5.5.2004). Viimeisen päivän kohde Himoisten Huruisissa oli kallion laella sijaitseva kapea röykkiö tai joukko röykkiöitä joiden alapuolella avautui laaja ns. pirunpelto. Kohde oli kiinnostava tämän muinaisjäännöksen ja luonnonmuodostelman yhdistelmän vuoksi ja myös sijaintinsa suhteen; röykkiöt olivat kahden tilan ja kahden kylän vanhalla raja-alueella.

Alueen luonto ja maantiede

Vehmaan kunta on perustettu vuonna 1869 ja se sijaitsee Vakka-Suomessa, naapurikuntinaan Laitila, Mynämäki, Mietoinen, Taivassalo ja Uusikaupunki. Alavan sijaintinsa vuoksi Vehmaa oli kivikaudella pitkään ulkosaariston karikkoaluetta, josta vähitellen kivikauden loppua kohti kohosi suurempia saaria. Alueet 20 metrin korkeuskäyrän yläpuolella ajoittuvat kivikauden lopulle tai pronssikauden alkupuolelle ja viimeistään tällöin täällä on ollut asutuskelpoisia saaria (ks. kartta 2).

Pitäjän luonto on maastoltaan vaihtelevaa; toisinaan jyrkät, toisinaan kaltevat kallio- ja moreenimäet nousevat savipohjaisista viljelys-laaksoista, jotka paikoin pronssikauden lopulla ja rautakaudella, osin myöhemminkin, ovat olleet merenlahtia ja salmia. Kunnan länsiosassa kalliopohja on rapakiveä, muualla graniittia tai kiillegneissia. Korkeinta ja kivikkoisinta maasto on kunnan reuna-alueilla, pohjoisessa, idässä ja kaakossa. Etelästä päin Mynälahden puolelta pitkälle kunnan länsiosaa kohden pistää kapea, jokimainen merenlahti, Vehmassalmi, joka päättyy kahteen haaraumaan, Himoisten ja Viiaisten salmeen. Vastaavanlainen merenlahti on vielä rautakaudella ulottunut Kirkonkylän ja Lahdingon alueelle, josta se ensin kuroutui sisävesialtaaksi, sitten soistui ja kuivui kokonaan. Lisäksi kunnassa on vielä nykyään lukuisia suurempia ja pienempiä järviä.

Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt Vehmaalla

Vehmaalta ei tunnettu entuudestaan yhtään kivikautista kiinteää muinaisjäännöstä. Ainoa varmasti kivikautinen löytö, jonka löytöyhteys on selvillä, on Piiloisten Vanhantalon mäestä löydetty kivitaltta. Mistään erityisestä kulttuurisesta kontekstista en ole nähnyt mainintaa tämän löydön kohdalla, mutta korkeutensa puolesta sen liittyminen kiinteään muinaisjäännökseen ei olisi mahdotonta. Reikä- ja verkonpainokivien lisäksi mainittakoon vielä Kankkion talon ullakolta löytynyt oikokirves, joka on ainakin aikaisemmin sijainnut Lahdingon koululla.

Vehmaan ainoa selvästi pronssikautinen löytö on kunnan pohjoisosasta, Ylikylän Ketosta, Kaarnajärven etelälounaiselta rannalta löytynyt pronssinen spiraalipäinen neula. Ella Kivikoski kaivoi paikalla olleita röykkiöitä 1930-luvulla, mutta hänen mukaansa neulan konteksti jäi epäselväksi. Itse neula löytyi kallion kolosta tai halkeamasta.

Professori Unto Salon vuonna 1959 tutkimat Piiloisten Mastovuoren röykkiöt olivat ennen nyt tehtyä inventointia vanhimmat tunnetut kiinteät muinaisjäännökset alueella. Kunnan keskiosassa sijaitsevat, merenlahden rannalle, korkealle kalliolle rakennetut kolme röykkiötä sisälsivät kaksi puukkoa tai veistä ja rannerenkaan, jonka Salo on ajoittanut vanhemmalle roomalaisajalle. Piiloisten röykkiöt eivät ole tyypillisiä aikakaudelleen ja Salo onkin kutsunut niitä rannikon lapinraunioiksi.

Viimeistään 600-luvusta eteenpäin ja erityisesti 700-luvun jälkipuoliskolla, Vehmaalla alkoi esiintyä runsaasti varusteltuja kalmistoja. Näitä merovinkiaikaisia kalmistoja ovat Lahdingon Huolilan

tuhoutunut hautaröykkiö, Kirkonkylän Pappilan tuhoutunut hautakumpu ja Kirkonkylän Katajarinteen (edelleen ilman tutkimusta tuhoutunut) hautapaikka. Lisäksi Lahdingon Mannenmäeltä on löydetty Petersenin E-tyyppin miekka ja pala M-tyyppin keihäänkärkeä, molemmat siis viikinkiajalta. Rahkmalan Matinantin kohteesta löydettiin kaksi sekundaarihautauksen esineiksi tulkittua Petersenin H-tyyppin miekkaa ja kohteesta 200 metrin päästä irtolöytönä 500-luvun keihäänkärki. Vehmaan nuorin esihistoriallinen irtolöytö on Lahdingon Torkkilan hevosenkenkäsolki, kuulunevat muualla 900-luvun tai vuoden 1000 tienoille ajoittuviin miesten hautoihin.

Uusin esihistoriallinen muinaisjäännöskäivaus tehtiin vuonna 1998 Tommilan Rännenmäellä, jossa allekirjoittanut tutki matalan, osin tuhoutuneen röykkiön. Röykkiö sijaitsi kallion lakialueen korkeimmalla kohdalla (27 m mpy) ja lakialuetta kiersi muutoin vallimainen jääkauden muodostama luonnonkiveys. Itse röykkiössä havaittiin yksi selkeä pieni kehälatomus, jonka ympäriltä löytyi runsaasti rautakautista käyttökeramiikkaa, epämääräisiä kvartsi-iskoksia ja tuluspiitä. Lisäksi kehälatomuksen ulkopuolella oli pala keramiikkaa, jonka sisäpinnalla oli kiinni palanutta nisäkkään luuta. Kyseessä voisi olla saviastian tehty uurnahautaus. Mikäli mäellä on tapahtunut muuta esihistoriallista toimintaa, esimerkiksi luonnonkivivallin sisäpuolella, jää se ikuisiksi arvoitukseksi. Käydessäni Rännenmäellä 5.5.04 havaitsin mäen kokonaan räjäytetyksi pois graniitinlouhinnan yhteydessä.

Vehmaalla lienee siis sekä pronssikauden että rautakauden röykkiöitä, mutta pronssikautiset röykkiöt voivat olla hyvin matalia ja maastosta huonosti erottuvia, kuten pronssineulan löytöpaikalla tai tyyppillisesti pronssikautisina pidetyt, korkeille kallioille - ja niiden korkeimpaan kohtaan - tehdyt röykkiöt voivat ajoittua rautakauteen, kuten on laita Piiloisissa ja Tommilan Rännenmäellä.

Yhtään esihistoriallista asuinpaikkaa ei Vehmaalta tunneta varmuudella, mutta Peräniityn kuppikiven läheltä on löytynyt rautakautista keramiikkaa, kuten myös Laittisten Kappelmäen kirkonpaikan kaivauksissa; Kappelmäeltä tuli esiin lisäksi savikiekon kappale ja savitiivistettä. Valitettavasti hautojen kaivaminen oli täällä sotkenut kulttuurikerroksen ja rautakautisen muinaisjäännöksen luonne jäi epäselväksi. Kappelmäellä sijaitsee myös kaksi röykkiötä, jotka saattavat olla rautakautisia.

Vehmaan Lahdingon linnavuorena pidetty kohde tuskin on sellainen, mutta vasta havaittu jyrkkä kallioinen mäki Lallisissa sen sijaan vaikuttaa ainakin topografisten seikkojen suhteen todennäköisemmältä vartio- tai linnavuorelta kuin Lahdingon kohde. Jukka Luoto on tosin artikkelissaan Kalanti-kirjassa (2003, s. 182) tulkinnut kohteen keskeneräiseksi ja hylätyksi pengerpuutarhaksi.

Historiallisen ajan kohteissa Vehmaalla on tehty arkeologisia tutkimuksia siis edellä mainitulla Kappelmäellä Jouni Taivaisen johdolla vuonna 2002 sekä Kirkonkylän kirkon sakaristossa ja asehuoneessa Hannu Poutiaisen johdolla vuonna 1995. Mainittakoon myös, että sekä Lahdingon Kappelmäellä että Lahdingon Mannemäellä on ilmeisesti joitakin ns. ryssänhautoja, joita ensin mainitussa kohteessa on perimätiedon mukaan ollut aikoinaan enemmänkin.

Inventoinnin tavoitteet ja metodit

Inventoinnin kohdevalinnat oli annettu allekirjoittaneen tehtäväksi, joka osin omien tutkimusintressien, osin käytännön syistä - kunnan yleisimmän tai oikeastaan ainoan tunnetun esihistoriallisen kiinteän muinaisjäännöstyyppin mukaan - valitsi inventointikohteiksi hautaröykkiöt. Kivikautiset kohteet oli pääosin poissuljettu alueen mataluuden vuoksi - vaikka ei ole mahdotonta, että niitä voisi muutamilta paikoilta löytyäkin - ja rautakautisten asuinpaikkakohteiden etsiminen olisi vaatinut lähinnä pintapoimintaa ja koekaivauksia. Ilmeni kuitenkin, että kenttätyöajankohtana valtaosa kunnan pelloista oli jo äestetty ja kylvetty tai niillä kasvoi syysvilja. Tämä sulki pois peltopoiminnan mahdollisuuden.

Kurssilaiset jaettiin kenttätöitä varten neljään, melko itsenäisesti toimivaan ryhmään, joiden vastuuhenkilöiksi valittiin aluksi enemmän kenttäkokemusta omaavat henkilöt. Ryhmille jaettiin inventoinnissa omat tehtävänsä tai alueensa, joilla he joko harjoittelivat eri dokumentointi- tai prospektointimenetelmiä tai etsivät uusia muinaisjäännöksiä. Ryhmät vastasivat pääosin myös uusien löytyneiden muinaisjäännösten dokumentoinnista. Ryhmässä 1 toimivat Janna Jokela, Anna-Riikka Vaden, Niina Vaartio ja Tuija Väisänen, ryhmässä 2 Juhana Ahlamo, Janne Haarala, Mikko Moilanen ja Tuukka Söderholm, ryhmässä 3 Kari Ahtiainen, Marko Korhonen, Leif Michaelsson ja Irene Nurminen sekä ryhmässä 4 Jaana Airola, Heli Kytölä, Tuuli Pakkanen ja Eeva Rintama. Allekirjoittanut pyrki lisäksi parhaansa mukaan tarkastamaan ja valokuvaamaan havaitut kohteet, mutta ihan jokaiseen potentiaaliseen löytöpaikkaan en kuitenkaan ehtinyt paikalle.

Röykkiökohteita pyrittiin valitsemaan eri tyyppisiä ja myös tehtävät olivat opetuksellisista syistä eri päivinä hieman erilaisia. Ensimmäisen päivän muinaisjäännöksiin tutustumisen jälkeen harjoiteltiin röykkiöiden erottamista luonnonmuodostelmista, niiden dokumentointia ja röykkiöiden välialueen prospektointia 50 x 50 cm kokoisin koekuopin, osin myös kairauksin. Kahtena päivänä tarkoitus oli etsiä muinaisjäännöksiä alueilta, joista niitä ei entuudestaan tunnettu. Maan päälle näkyvien havaintojen lisäksi käytiin läpi mm. metsäaurausjälkiä, kaatuneiden puiden juurakoita ja ojanpientareita. Viimeisenä päivänä yhdistettiin inventointi vanhan muinaisjäännöskohteen tarkastukseen ja sen ympäristön kartoitukseen ja prospektointiin.

Mannerkaistin kohteesta etsittiin uusia röykkiöitä, tehtiin yleiskartta ja 50 x 50 cm koekuoppia. Kaikki vanhat ja uudet röykkiöt dokumentoitiin. Maarjärvellä jonkin verran maastoa kairattiin, mutta varsinaisia koekuoppia ei tehty. Tällä alueella kaikki havaitut kohteet olivat ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä. Himoisten Huruisissa läheiset mäki-alueet inventoitiin, kohteen lakialue kartoitettiin ja pirunpellon luonne varmistettiin kahdella 1 x 1 m kokoisella koeruudulla. Osalla metsäaluetta tehtiin kairauksia.

INVENTOINTIKOhteet

Ennestään tunnettujen kohteiden tarkastus ja prospektointi

Mannerkaisti, Hiivistenmäki / Saarikkala 918 30 000 Z

Tilat: Saarikkala 1:11 ja Hiivistenmäki 1:12

Omistaja (1:11): Kari ja Marja-Leena Seppälä, os. Saarikkala, 23200 Vinkkilä

Omistaja (1:12): Vehmaan kunta, os. Saarikontie 8, 23200 Vinkkilä

Muinaisjäännöksen rauhoitusluokka: II

Röykkiöiden lukumäärä: ainakin 10 kpl

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3215040 - 3215170 / 6739200 - 6739240

Korkeus mpy: 15-20 m

Löydöt: -

Kartat: 3 ja 4

Mustavalkonegatiivit: 24437-24460

Digikuvat: 1-8

PK 1094 02 Euryineen

(Pien kylä)

Kohde sijaitsee itse asiassa Hiivistenmäen itäpuolella, Saarikkala-nimisen alueen mäellä, sen korkeimman kohdan länsipuolisella, hieman alemmalla terassilla. Mäki on moreeniharjanteen reuna-alueella. Nyt tehdyn tutkimuskäynnin aikana mäki kasvoi lähinnä istutettua ja hoidettua mäntymetsää. Aluskasvillisuus muodostui pääasiassa jäkälästä, puolukasta ja mustikasta. Röykkiöaluetta ympäröi pohjoisessa moreenivalli ja lännessä ja etelässä kosteikko tai suoalue.

Lähellä asuvan vanhemman pariskunnan kertoman mukaan mäki on vielä heidän nuoruudessaan ollut niin paljas kasvillisuudesta, että röykkiöt ovat näkyneen selkeästi. Heidän tietoonsa ei ole tullut, että alueelta olisi löytynyt mitään vanhempia esineitä.

Heljä Brusila tarkasti kohteen vuosina 1999 ja 2000 ja havaitsi tällöin alueella 4-5 röykkiötä. * Yhteensä alueella havaittiin nyt tehdyssä tarkastuksessa 17 röykkiötä, jotka saattaisivat olla ihmistekoisia - osa kohteista on tosin erittäin tai melko epävarmoja. Melko varmoja muinaisjäännöksiä röykkiöissä on kuitenkin 10-11 kpl (ks. kartta 4 - kartassa todennäköiset röykkiöt on väritetty harmaiksi, epävarmat rajattu vain reunoilta). Monissa röykkiöissä on jälkiä penkomisesta.

* n. 156-250 m kosteesta

Röykkiö 1

Röykkiö on pyöreä, matala ja sen keskellä on kuopanne (kaivuujälkiä). Röykkiön kivimateriaali on osin pyöreää, osin kulmikasta ja kivien koko vaihtelee 10-50 cm välillä. Reunalle on asetettu selvästi suurempia kiviä. Röykkiö sijaitsee hyvin loivasti etelään ja lounaaseen laskevassa rinteessä. Kasvillisuutta päällä on melko vähän. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 5,5 x 5,5 m

Korkeus: n. 50 cm tai alle

Keskellä olevan kuopan halk. 1, 75 m

Suunta: pyöreä

YKJ (GPS): 3215121 / 6739217

Röykkiö 2

Röykkiö on soikeahko, melko tasainen ja laaja, sen reunoilla on suurempia, halkaisijaltaan n. 50 cm kokoisia kiviä ja sisäpuolella 10-30 cm kokoisia kiviä. Siinä on pari kuopannetta ehkä kaivelun jäljiltä, kasvillisuus päällä on harvaa tai olematonta. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 4 x 6,3 m
 Korkeus: n. 70 cm
 Suunta: soikeahko luode - kaakko -suunnassa
 YKJ (GPS): 3215091 / 6739220

Röykkiö 3

Röykkiö on kasvillisuuden peittämä, mutta selkeästi ympäristöstään koholla oleva kumpare, muodoltaan soikeahko ja sen näkyvä kivimateriaali on kooltaan n. 30-40 cm kokoista. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 4,7 x 5,9
 Korkeus: vajaa metrin
 Suunta: soikeahko pohjoinen - etelä -suunnassa
 YKJ (GPS): 3215105 / 6739238

Röykkiö 4

Röykkiöön kuuluu suuria maakiviä, joiden kylkeen on tuotu pienempää kiveystä. Muoto on matalan, epämääräisen pyöreä. Maakivien viereinen kiviaines on kooltaan 20 cm ja suurempaa. Kohde on epävarma muinaisjäännös.

Koko: 3,9 x 4,2 m
 Korkeus: alle 50 cm ilman maakiviä
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215128 / 6739201

Röykkiö 5

Röykkiö on pyöreähkö, matala ja melko paksun sammalpeitteen kattama. Sen päällä kasvoi kaksi nuorta kuusta. Kohde erottuu selvästi ympäristöstään, mutta siinä ei ole havaittavissa suuremmista kivistä tehtyä reunakehää. Röykkiö sijaitsee nuoren, tiheän männikön keskellä, lähellä ns. kivipöytää. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 3,6 x 4,3 m
 Korkeus: n. 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215151 / 6739210

Röykkiö 6

Röykkiö on epämääräisen muotoinen, lähinnä soikea, matala kiveys. Kivet ovat melko saman kokoisia 20-40 cm halkaisijaltaan. Keskellä on kuopanne ilmeisesti penkomisen jäljiltä. Kaivamisesta päätelleen kohdetta on ainakin pidetty joskus muinaisjäännöksenä, mikä se saattaa ollakin.

Koko: 2,9 x 3,2 m

Korkeus: n. 30 cm

Suunta: soikeahko, luode - kaakko -suunnassa

YKJ (GPS): 3215160 / 6739218

Röykkiö 7

Tämä kiveys on paljastunut metsätyöajoneuvon ajaessa sen yli. Kohde on samalla linjalla röykkiön 8 kanssa ja voisi periaatteessa olla luonnonmuovaamaa moreeniharjannetta, mutta se on selvästi kuitenkin erillinen röykkiön 8 kiveyksestä ja muustakin ympäristöstään. Luultavasti kyse ei kuitenkaan ole muinaisjäännöksestä.

Koko: 2,5 x 3 m

Korkeus: n. 50 cm

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3215170 / 6739222

Röykkiö 8

Vastaavanlainen tapaus kuin röykkiö 7, myös tämä on paljastunut yliajettaessa. Luultavasti kyseessä ei ole muinaisjäännös.

Koko: 2,5 x 2,5 m

Korkeus: n. 50 cm

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3215167 / 6739232

Röykkiö 9

Röykkiö on pieni, pyöreähkö ja epäsymmetrinen. Sen reunoilla on suurempia lohkareita. Röykkiön sijainti aivan moreenivallin juurella aiheuttaa kuitenkin epäilyn, että kivet olisivat vallista valuneita. Luultavasti kyseessä ei ole muinaisjäännös.

Koko: 2 x 2 m

Korkeus: alle 40 cm

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3215160 / 6739234

Röykkiö 10

Röykkiö sijaitsee usean tilan jakavan rajamerkkiröykkiön vieressä ja osin ehkä alla. Rajamerkki lienee rakennettu purkamalla röykkiöstä kiviä - röykkiö on siis osin tuhoutunut. Röykkiön reunoilla sijaitsee isompia kiviä, muiden koko on n. 20-30 cm. Kohde on todennäköinen muinaisjäännös. Koska röykkiö sijaitsee usean tilan rajalla, voitaneen se laskea 1:11 tilan lisäksi kahden muun tilan omistukseen (1:12, 2:11).

Koko: 3,5 x 4 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: soikeahko pohjois-etelä -suunnassa

YKJ (GPS): 3215058 / 6739189

Röykkiö 11

Röykkiö on rakennettu suuremman maakiven kylkeen ja sen peittää runsas kasvillisuus. Ympäristöstään se erottuu kuitenkin selvänä kohoumana. Näkyvät kivet ovat noin 30-40 cm kokoisia. Kyseessä on mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 4,5 x 5,3 m

Korkeus: alle 1 m

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3215049 / 6739208

Röykkiö 12

Hieman ympäristöstään erottuva, soikeahko kiveys, jonka keskusta on lievästi kuopalla. Kohde on kasvillisuuden peitossa, mutta kivien koko on arviolta 30-40 cm. Kyseessä on mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 4 x 5,7 m

Korkeus: n. 70 cm

Suunta: soikea luode-kaakko -suunnassa

YKJ (GPS): 3215042 / 6739204

Röykkiö 13

Pyöreähkö röykkiö, jonka länsipäässä sijaitsee suurempi maakivi ja jonka keskellä on selvä kuopanne kaivelun jäljiltä. Reunoilta kivet ovat sammaleen peitossa, mutta erottuvan kivimateriaalin koko vaihtelee 10-40 cm:iin. Kyseessä on mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 4 x 4,5 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3215037 / 6739215

Röykkiö 14

Rajoiltaan epäselvä ja matala kiveys, jonka pohjoispuolella sijaitsee moreenipenger. Kivet ovat paljaina näkyvissä ja kooltaan n. 20-40 cm, reunoilla suurempia kuin keskellä. Röykkiö viettää rinteeseen suuntaisesti lounaaseen. Kohde on mahdollinen muinaisjäännös.

Koko: 3,8 x 4,3 m
 Korkeus: alle 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215065 / 6739231

Röykkiö 15

Röykkiö on melko matala ja kasvillisuuden peittämä. Reunalla on joitakin suurempia kiviä kehämäisessä muodostelmassa. Kohde on epävarma muinaisjäännös.

Koko: 4 x 4 m
 Korkeus: alle 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215117 / 6739237

Röykkiö 16

Röykkiö on hieman epämääräisen muotoinen, lähinnä pyöreä ja sen yhdellä sivulla erottuu suurempia kiviä, jotka voisivat muodostaa reunakehän osan. Kohdetta on kuitenkin pidettävä epävarmana muinaisjäännöksenä.

Koko: 3 x 3 m
 Korkeus: alle 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215132 / 6739227

Röykkiö 17

Hieman epämääräisen muotoinen, matala, mutta kuitenkin ympäristöstään kohoava kumpare, jonka keskellä on halk. 1,4 m kokoinen silmäkivi. Kohde on epävarma muinaisjäännös.

Koko: 4 x 4,8 m
 Korkeus: alle 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3215086 / 6739210

Kivipöytä

Röykkiöiden lisäksi alueella havaittiin yksi ns. kivipöytä, laakea 1,4 x 1,6 m kokoinen, 40 cm paksu kivi, jonka alle oli kiilattu yhdelle reunalle pieni kivi, nostamaan laakeaa kiveä näkyville. Tämä saattaa liittyä varhaisempaan historiallisen ajan kivenhakuun. Kivi on ehkä nostettu kesällä esille, mutta jäänyt sitten jostakin syystä talvikelillä hakematta. Toinen vaihtoehto on tietysti se, että kivipöytä liittyisi jotenkin alueen esihistorialliseen toimintaan.

YKJ (GPS): 3215147 / 6739209

Koekuopat

Moreenimäen laelle, röykkiöiden väliin kaivettiin yhteensä seitsemän 50 x 50 cm kokoista koekuoppaa. Koekuoppien sijainnit selviävät kartasta 4. Varsinaisia löytöjä ei tullut yhdestäkään, mutta neljässä kuopassa tehtiin joitakin kiinnostavia havaintoja. Koekuopan 5 maalaji, savi, poikkesi alueen muusta pintamaalajista, joka on moreeni. Kuoppa olikin tehty poikkeuksellisen tasaiselle alueelle, jonka koko oli n. 5 x 10 m. Tällainen savilinssi voisi indikoida kuivunutta vesialuetta, kuten lampea tai lähteen silmää. Kahdessa koekuopassa (2 ja 4) havaittiin heti rikastumis- ja huuhtoutumiskerroksen alla ohut kulttuurimaalta vaikuttava kerros. Tämä likamaa sijoittuisi lähes röykkiöiden ydinalueen keskelle. Läntisimmästä koekuopasta 8 löytyi hiiltä ja nokimaata, mutta löytöjen tai rakenteen puuttuessa jäi sen tulkinta avoimeksi. Likamaan perusteella röykkiöalueella on ehkä ollut muutakin vanhempaa toimintaa, mutta löytöjen puutteessa tämän aktiviteetin ajoitus jää avoimeksi. Röykkiöiden sijainti ja muoto sekä niiden korkeus viittaavat joko pronssikauden jälkipuolen tai rautakauden alkupuolen hautaröykkiöihin. Pronssikauden alussa alue on vielä ollut veden peittämä.

Varsinaista Hiivistenmäkeä ei ehditty tarkastaa. Läheisen Kalmavuoren on inventoinut Ilkka Mäntylä vuonna 1960, mutta hän ei tällöin havainnut alueella yhtään muinaisjäännöstä. Inventoinnin aikana ryhmä 4 ehti käydä tarkastamassa Kalmavuoren etelärinteen ja havaitsi siellä kaksi silmäkivellistä röykkiötä. Allekirjoittanut ei valitettavasti ehtinyt käydä niitä tarkastamassa. Mikäli alueelle suunnitellaan jossakin vaiheessa rakentamista tms. aktiviteettia, olisi mäki tällöin syytä inventoida uudestaan.

Taulu 1. Saarikkalan koekuopat

Koekuopan no.	Kaiv. syvyys	Kerrokset	Eriyispiirteet /anomaliat
1	45 cm	turve 0-6cm huuhtoutumiskrs 6-11 cm rikastumiskrs / kellertävä hiekka moreeni 11-45 cm vaaleanharmaa mor. 45 cm -	paljon isoja kiviä
2	25 cm	turve 0-4 cm huuhtoutumiskrs 4-9 cm rikastumiskrs + savensek. hiekka 9- 34 cm	heikkoa likamaata huuhtoutumiskerroksen alapuolella?
3	30 cm	turve 0-5 cm hiekka 5-15 cm savensekainen hiekka / moreeni 15-30 cm puhdas harmaa savi /siltti 30 cm-	-
4	26 cm	turve 0-4 cm vaalea moreeni 4-6 cm heikko likamaa 5-11 cm vaaleanruskea hiekka 11-25 cm vaalea, puhdas hiekka 26 cm -	huuhtoutumiskerroksen alla ilm. heikkoa likamaata n. 6 cm paksuinen kerros
5	25 cm	turve 0-4 cm punaruskea moreeni 4-7 cm kellertävä moreeni 7-14 cm savimaa 14 cm -	kellertävästä moreenista pari hiilen palaa
6	28 cm	turve 0-4 cm tumma savi 4-10 cm puhdas savi 10 cm -	-
7	ei kaiv.	-	-
8	21 cm	turve 0-5 cm ruskehtava hiekka 5-13 cm vaalea moreeni 6-8 cm savensek. hiekka 13-21 cm puhdas savi 21 cm -	pinnalla pal. kiviä ja hiekkaa, hiiltä pintaturpeen alta 18 cm syvyyteen
9	44 cm	turve 0-5 cm vaalea moreeni 5-14 cm kellertävä moreeni 14-44 cm vaaleanharmaa moreeni 44 cm -	-

Himoinen, Huruinen

718 01 009

Tila: 1:20 ja 1:33

Omistaja (1:20): Metsähallitus, Pl 94, 01301 Vantaa

Omistaja (1:33): Markku Survoson perikunta, os. Sylvi Survonon, Vähähermula, Himoinen, 23210 Vehmaa

Muinaisjäännöksen rauhoitusluokka: II

Röykkiöiden lukumäärä: 7 kpl

Sijainti: YKJ- koordinaatit (GPS) 3204540 - 3204560 / 6741735 - 6741755

Korkeus mpy: 30-35 m

PK 1842 19 Himoinen

Löydöt: -

Kartat: 7 ja 8

Mustavalkonegatiivit: 24478-24479

Digikuvat: 32-35

Kohde sijaitsee Himoisten lahden perukassa, sen itäpuolen kalliopohjaisella mäellä, kallion korkeimmalla kohdalla, kahden tilan ja kahden kylän rajalla, joiden vanhaa rajaa merkkää vieläkin osalta matkaa suurehkojen parillisten kivien rivi. Kahden korkeimman kallion päällä ja osin notkelmassa on rivi ihmistekoisia röykkiöitä lounas-koillinen -suunnassa. Keskellä olevan laajemman kiveyksen koillispuolella on ainakin viisi pientä ja pyöreää kiveystä, lounaispuolella yksi pyöreähkö erillinen kiveys. Pienet röykkiöt voivat liittyä joko hautaröykkiötoimintaan tai olla vanhoja rajamerkkejä. Röykkiöistä ei tehty erillisiä GPS -mittauksia, koska ne muodostivat lähes yhtenäisen alueen. Näiden röykkiöiden kaakkoispuolella sijaitsee ns. pirunpelto, josta röykkiöiden kivet lienevät peräisin. Kivimateriaali röykkiöissä on pääosin pyöreätä.

Pirunpellossa oli runsaasti kaivamisjälkiä, jotka olivat kuoppien pohjalla kasvavasta jäkälästä päätelleen melko vanhoja. Kiveykseen tehdyt kaksi koeruutua olivat joitakin hiilenpaloja lukuun ottamatta löydöttömiä ja paljastivat kiveyksen laaduksi pääasiassa punaisen graniitin ja punaisen hiekkakiven, vaikka alue ennen humuksen poistamista vaikuttikin yleissävyltään harmaalta. Koekuopassa kaksi oli lisäksi punainen hiekkakivilaaka melko pystyssä asennossa, jota muussa yhteydessä olisi voinut pitää ihmisen asettamana. Hiiltä alueella on maaperässä runsaasti kuulemani mukaan 1900-luvun jälkipuolella tapahtuneen metsäpalon vuoksi.

Kaksi ryhmää tarkastivat myös viereiset Sorasaarenmäen ja Vähä-Hermulan mäen, mutta kummassakaan ei näkynyt maan pinnalle merkkejä muinaisjäännöksistä.

Röykkiö 1

Röykkiö sijaitsee kallion lähes korkeimmalla kohdalla. Röykkiö on matala ja melko pyöreä ja sen ympärillä on irtokiviä ehkä merkinä röykkiön osittaisesta purkamisesta. Kohde on selvästi ihmistekoinen ja sitä voidaan pitää muinaisjäännöksenä.

Koko: 2,3 x 2,7 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: hieman soikea etelä-pohjoinen -suunnassa

Röykkiö 2

Kiveys sijaitsee röykkiöiden 1 ja 3 välissä, se on pieni ja matala, hieman soikean muotoinen. Kyseessä on ihmistekoinen röykkiö ja mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 1,1 x 1,7 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: soikea itä - länsi -suunnassa

Röykkiö 3

Laaja kivialue kallioharjanteiden päällä ja osin näiden välisessä notkelmassa. Vaikea sanoa, onko kyseessä alunperin ollut usean röykkiön ryhmä, kohde saattaa olla osin tuhoutunut. Kiveys on matala ja kallioharjanteen suuntaisesti kulkeva ja ehdottomasti suurin tästä röykkiöryhmästä. Kiviaines on pääosin pientä, mutta röykkiön molemmissa päissä on joitakin isompia kiviä. Kohdetta voidaan pitää muinaisjäännöksenä.

Koko: 11,6 x 4,6 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: lounas - koillinen

Röykkiö 4

Röykkiö sijaitsee edellisen kohteen lounaispuolella, koivun alla ja ympärillä. Se on matala, lähinnä soikean muotoinen ja kiviä on sen ympärillä paikoin hajallaan. Kohdetta voidaan pitää muinaisjäännöksenä.

Koko: 3,4 x 4 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: lounas - koillinen

Röykkiö 5

Röykkiö on yksi kallion koillispäädyn pienistä erillisistä röykkiöistä. Se on selvästi ihmistekoinen ja voidaan luokitella muinaisjäännökseksi.

Koko: 1,5 x 1,6 m

Korkeus: 20-30 cm

Suunta: pyöreähkö

Röykkiö 6

Em. koillispäädyn röykkiöryhmän keskimäinen röykkiö on myös pieni ja pyöreähkö. Kohde on selvästi ihmistekoinen ja sitä voidaan pitää muinaisjäännöksenä.

Koko: 1,1 x 1,1

Korkeus: n. 20 cm

Suunta: pyöreä

Röykkiö 7

Röykkiö on edellisten pohjoispuolella sijaitseva pieni, pyöreähkö kiveys. Se on ihmistekoinen ja voidaan luokitella muinaisjäänökseksi.

Koko: 1,3 x 1,6 m

Korkeus: n. 30 cm

Suunta: ehkä aavistuksen soikea etelä - pohjoinen -suunnassa

Koeruutu 1

Koeruutu tehtiin heti kalliolla sijaitsevien röykkiöiden juurelle, röykkiöiden kaakkoispuolelle, aivan pirunpellon luoteisreunaan. Kiveys koostui pääasiassa punaisesta graniitista ja punaisesta hiekkakivestä, se jatkui 25 cm, jonka jälkeen alta paljastui melko punertavaa hiekkaa - hiekan väri johtuneen kivistä, joista se on rapautunut. N. 30 cm syvyydellä tällä kohdalla tuli vastaan kallio. Kuoppa oli joitakin irrallisia hiilen paloja lukuun ottamatta löydötön.

Koeruutu 2

Koeruutu kaivettiin edellisestä n. 15 metriä eteläkaakkoon. Pintakiveyksen poiston jälkeen kuopan itä laidalla näkyi vielä pystyasennossa oleva punainen hiekkakivilaaka. Kivimateriaali oli tässäkin pääosin punaista graniittia ja hiekkakiveä. Kivien välissä oli aluksi turvetta, mutta n. 40 cm syvyydellä se vaihtui hiekaksi. Kallio tuli vastaan 60 cm syvyydessä. Kuoppa oli joitakin hiilenpaloja lukuun ottamatta löydötön.

Maarjärven alueen inventointi

Läpikäytyt alueet ja yleiset havainnot

Kivistönmäen korkeimmalle kohdalle on uudessa peruskarttalehdessä sijoitettu muinaisjäänösmerkki. Kohteesta ei tietääkseni ole kuitenkaan olemassa tarkastusraporttia. Heljä Brusilan mukaan alueelta onkin tullut ilmoitus muinaisjäänöksestä joitakin vuosia sitten, mutta kukaan ei ole ehtinyt käydä kohdetta tarkastamassa.

Ensimmäinen tehtävä Maarjärvellä oli siis tämän kohteen tarkastaminen. Peruskarttaan merkityssä kohdassa sijaitsee matalaa kiveystä ja korkeampaa vallimaista kiveystä metsäautotien molemmin puolin. Alunperin ilmeisesti luontaista kiveystä on yhdessä tai useammassa vaiheessa muokattu, joko tietä tehtäessä tai aikaisemminkin. Koko Kivistönmäki käytiin läpi muiden muinaisjäänösten varalta. Löytyneistä kohteista mielenkiintoisin olivat ehkä mäen pohjois- tai koillisrinteen hakkuuaukealta löytyneet kvartsi-iskokset ja raaka-ainepalat. Iskokset ovat ensimmäiset selvästi kvartsin esinetyöstöön viittaavat löydöt Vehmaalta - aikaisemmin löydetty kvartsi-iskokset rautakautisista konteksteista ovat mielestäni vain kvartsista hakattuja paloja, joissa ei näy mitään pyrkimystä työstöön.

Maarjärven kartanoalueen omistaja Maija-Liisa Amberla kertoi nähneensä Kivistönmäen pohjoispuolisella Mustavuorella matalia kiviroykkeitä, joita hän arveli hyvin vanhoiksi. Tarkastusryhmämme ei kuitenkaan havainnut alueella mitään muinaisjäänökseen viittaavaa, mutta aivan koko mäkeä ei ehditty käydä läpi. Irtonaisia kvartsilohkareita alueella oli paljon, mikä osoittanee, että täältäkin on voitu hakea kvartseja esihistoriallisella ajalla raaka-aineeksi. Myös Mustavuoren pohjoispuolinen Mantereenvuori käytiin läpi lakialueelta 20 metrin korkeuskäyrän alapuolelle saakka, mutta täältä ei tehty mitään muinaisjäänökseen viittaavaa havaintoa. Kivistönmäen eteläpuolisista alueista käytiin lähinnä Luonnonperän länsipuolella sijaitsevalla mäellä. Täällä, kuten niin monella muullakin mäellä Maarjärven ympäristössä, näkyi merkkejä historiallisen ajan kivilouhinnasta. Kallion lakialueella sijaitsee myös matala kiveys, joka lähinnä muistuttaa ns. pirunpeltoa. Siinä näkyi kyllä joitakin merkkejä myöhemmästä kivien siirtelystä, mutta varsinaisesta röykkiön rakentamisesta ei voida puhua.

Maarjärven itäpuolella käytiin läpi lähes kaikki yli 20 metrin korkeudella sijaitsevat mäki-alueet Mäkilän eteläpuolisiin kallioihin saakka. Yhteensä löydettiin kolme varmaa uutta muinaisjäänöskohdetta eli röykkiöaluetta. Tästä etelään alkaa alue, josta tunnetaan entuudestaan useita röykkiökohteita ja jossa on tehty tarkastuksia myös 1990-luvulla. Nyt inventoiduilta alueilta tehdyt havainnot on listattu ja kuvailtu seuraavassa kappaleessa.

Inventoinnissa löytyneet mahdolliset kiinteät esihistorialliset muinaisjäännökset ja muut havainnot

Kivistönmäki

Röykkiö 1

1000 10 J272

Tilat: 1:45 ja 1:107

Omistajat tontilla 1:45: Amberla Kai, Agricolankuja 2 C 97, 00530 Helsinki, Amberla Kim, Siltasaarenkatu 26 A 31, 00530 Helsinki, Amberla Tapio (osoite tuntematon), Amberla-Eskelinen Tuula-Riitta, Amberlantien 37, 23200 Vinkkilä

Omistajat tontilla 1:107: Toivola Pertti ja Toivola Raina, Suovantie 30, 20300 Turku

Muinaisjäännökseen rauhoitusluokkaehdotus: II ? epävarma kohde

Röykkiöiden lukumäärä: 1 kpl ?

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3205147 / 6747903

Korkeus mpy: 27-28 m

Löydöt: -

Kartat: 5 ja 6

Mustavalkonegatiivit: 24466-24469

Digikuvat: 16-19

Kivistönmäki sijaitsee Maarjärven länsipuolella, järven pohjoisesta, kapeasta uomasta n. 700 metriä länteen. Nyt tehtyjen havaintojen mukaan Kivistönmäen lähes korkeimmalla kohdalla, metsäautotien molemmin puolin sijaitsee kiveystä, joka on ainakin osin ihmistekoista. Kiveys on melko laajalta alueelta ohut, alunperin varmaankin luontainen. Tien itäpuolelle on kasattu tienvarren ojasta kiveystä, joka muodostaa tien penkalle vallimaisen kohouman. Tästä itään kiveys jatkuu matalampana. Matalassa osassa on kaksi pientä pengottua kuopannetta. Tien länsipuolella on osin ilmeisesti myös tienteossa raivattua kiveystä, mutta tällä puolen kiertää myös vallimainen puoliympyrän muotoinen kiveys, joka ei näyttäisi ainakaan suoraan liittyvän tientekoon. Kivivallin sisäpuolella on pienempää kiveystä. Tätä tie länsipuolen osaa kiveyksestä voisi ehkä pitää muinaisjäännökseenä, vaikkakaan kyse ei välttämättä ole hautaröykkiöstä.

Koko: n. 10 x 5 m

Korkeus: n. 50 cm

Suunta: epämääräinen

Röykkiö 2

Tila: 1:107

Omistaja: Toivola Pertti ja Toivola Raina, Suovantie 30, 20300 Turku

Muinaisjäännökseen rauhoitusluokkaehdotus: II ?

Röykkiöiden lukumäärä: 1 kpl

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3205201 / 6747879

Korkeus mpy: 20-25 m

Löydöt: -

Kartat: 5

Mustavalkonegatiivit: 24463

Digikuvat: 21

Kivistönmäen kaakkoisrinteessä, hiekkakuopan yläreunassa sijaitsee aivan toisen tyyppinen röykkiö. Pyöreähkö, ympäristöstään kohoava kiveys, jonka keskellä on kuopanne kaivelun jäljiltä, sijaitsee itään ja kaakkoon viettävässä rinteessä. Kohde saattaa olla muinaisjäännös, mutta myös kasa kivenlouhintajätettä tms. Toisaalta röykkiö on voinut syntyä siten, että luontaisen kiveyksen keskeltä on kaivettu kiviä ja asetettu niitä kuopan reunoille, jolloin reunat erottuvat maastosta. Viereisestä hiekkakuopasta ei tehty mitään esihistorialliseen asutukseen viittaavia löytöjä. Röykkiön lähistöllä, niin ikään rinteessä on hyvin epämääräinen kivilinjan pätkä, joka voisi kertoa (historiallisen ajan?) toiminnasta alueella.

Koko: 3,7 x 5 m
Korkeus: n. 30-40 cm
Suunta: pyöreähkö

Kvartsilouhos

Tila: 1:107
Omistaja: Toivola Pertti ja Toivola Raina, Suovantie 30, 20300 Turku
Muinaisjäännöksen rauhoitusluokkaehdotus: II
Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) savukvartsikohteen koordinaatit ovat 3205169 / 6748014 ja kvartsisuonen 3205142 / 6748039
Korkeus mpy: 20-25 m
Löydöt: TYA 820: 1-2
Kartat: 5
Mustavalkonegatiivit: 24461-24462
Digikuvat: 12-13, 36

Kivistönmäen pohjoisrinteessä oli suoritettu avohakkuuta ja maaperä oli rikkoutunut myös metsätyökoneiden ajossa tai metsäaurauksessa. Yhden tällaisen uran vierestä, kannon alta havaittiin savukvartsilohkareita, jotka vaikuttivat raaka-ainepaloilta (TYA 820:2). Kannon alusta pengottiin n. 20-30 cm syvyydelle maan pinnasta, jolloin hiekkaisesta moreenimaasta löytyi neljä selvää savukvartsi-iskosta, joista yksi on sälemäinen (TYA 820:1). Samalla rinteellä, savukvartsien löytöpaikasta n. 15 metrin päässä, havaittiin valkoinen kvartsisuoni, jonka ympäriltä löytyi teräväsärmäisiä kvartsinpaloja. Näissä ei kuitenkaan ollut yhtä selkeitä työstöjälkiä kuin savukvartseissa ja ne ovat ainakin osin lohkeilleet metsätyökoneen ajaessa tästä yli. Maa paikalla viettää melko jyrkästi kohti pohjoista ja koillista, joten kyse ei voine olla asunpaikkakohteesta, vaan raaka-aineen haku- ja työstöpaikasta. Korkeus meren pinnasta löytöpaikalla on n. 20-25 metriä, joten kohde ajoittunee aikaisintaan kivikauden lopulle. Koska kohde ei ole (rantasidonnainen) asuinpaikka, voi sen ajoitus periaatteessa olla korkeutta nuorempikin. Sen lähin kiinteä (potentiaalinen) muinaisjäännös on mäen laella sijaitseva röykkiö 1.

Järvenperän itäpuoli

Järvenperän 1000 00 02 + 5

Tila: 1:26
Omistajat: Kurki-Suonio Ilmo ja Kurki-Suonio Leena, Palkkistentie 62, 23200 Vinkkilä
Rauhoitusluokkaehdotus: II
Röykkiöiden lukumäärä: 3 kpl
Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS alueen keskeltä) 3206329 / 6748114
Korkeus mpy: 30-35 m
Löydöt: -

Kartat: 5

Mustavalkonegatiivit: 24473-24474

Digikuvat: 24-25

Maarjärven itäpuolella, Järvenperän itäpuolisella kalliolla, sen kaakkoisosassa, kallion lakialueella, mutta ei kuitenkaan aivan sen korkeimmalla kohdalla, vaan kallioalueen kaakkoispäässä sijaitsee kaksi lähes toisissaan kiinni olevaa, pyöreähköä, kraaterimaisesti syville kuopille kaivettua röykkiötä. Kiviainesta on nostettu röykkiöiden reunoille melko runsaasti, mutta silti on havaittavissa, että röykkiöt ovat alunperinkin olleet ehkä korkeampia kuin muut nyt Maarjärven alueella havaitsemamme röykkiöt tai ehkä kalliopohjasta johtuen ainakin selkeämmin maastosta erottuvia. Näiden vieressä, koillispuolella on matalampi, soikeahko röykkiö (3), joka on melko lailla kasvillisuuden peitossa ja näyttää koskemattomalta. Röykkiöt 1 ja 2 ovat pahoin tuhoutuneita muinaisjäännöksiä ja röykkiö 3 mahdollisesti säilynyt muinaisjäännös.

Kallion alapuolisessa rinteessä on myös pienempää kiveystä, jossa saattaa olla ihmistekoisiaakin rakenteita. Ryhmän 2 mukaan jotkut kiveyksistä näyttivät muodostavan nelikulmaisia muotoja. Kasvillisuuden ollessa rinteessä jo melko voimakasta, oli mahdollisia ihmistekoisia kiveyksiä kuitenkin jokseenkin mahdotonta erottaa luonnonmuovaamista.

Röykkiö 1

Röykkiö sijaitsee kauimpana kallion reuna-alueesta. Se on muodoltaan soikeahko, sen keskellä on laaja ja syvä kuoppa kaivelun jäljiltä ja reunoilla paljasta kiveä, joka on nostettu röykkiön keskustasta. Kohde on ilmeisesti pahoin tuhoutunut muinaisjäännös.

Koko: 5,2 x 4,8 m

Kuopan koko: 1,4 x 1,4 m

Korkeus: n. 50 cm

Suunta: hieman soikeahko luode-kaakko -suunnassa

Röykkiö 2

Tämä röykkiö sijaitsee lähes kiinni edellisessä, röykkiön 1 kaakkoispuolella, lähempänä kallion reunaa. Se on niin ikään keskeltä kuopalle kaivettu ja sen reunoilla on runsaasti paljasta kiveä. Kohde on pahoin tuhoutunut muinaisjäännös.

Koko: 6,3 x 5,8 m

Kuopan koko: 2,0 x 2,2 m

Korkeus: siirretty reunakiveys korkeimmillaan n. 75 cm

Suunta: hieman soikeahko luode-kaakko -suunnassa

Röykkiö 3

Em. röykkiöiden itäpuolella sijaitsee matala, soikeahko röykkiö, jota peittää kasvillisuus. Tässä ei näy merkkejä tuhoamisesta. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: n. 10 x 4 m

Korkeus: 30-40 cm

Suunta: pohjoinen - etelä

Metsäniittu*Luontokivikohde 1000 10 2874*

Tila: 2:19 ja 2:11

Omistajat tilalla 2:19: Laaksonen Yrjö ja Laaksonen Elina (osoite tuntematon)

Omistajat tilalla 2:11: Kurki-Suonio Ilmo ja Kurki-Suonio Leena, Palkkistentie 62, 23200 Vinkkilä

Rauhoitusluokkaehdotus: luultavasti ei ole muinaisjäänös

Kiveysten lukumäärä: 2-3 kpl

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3206862 / 6747902

Korkeus mpy: 30-32 m

Löydöt: -

Kartat: 5

Mustavalkonegatiivit: 24476-24477

Digikuvat: 28-30

Kohde sijaitsee Maarjärven itäpuolella, kylän päätien eteläpuolella, korkealla, jyrkkärinteisellä kalliolla Maarjärveltä päin tultaessa juuri ennen tasoristeystä. Kalliosta vajaa puoli kilometriä kaakkoon sijaitsee Metsäniittu-niminen aukea. Kallion kaakkoisosassa, ei siis sen korkeimmalla kohdalla, vaan hieman alemmalla terassilla, kallion lakialueen moreeni(?)reunalla sijaitsee 2-3 matalaa ja melko laajaa kivialuetta. Kallio viettää kiveyksen jälkeen melko jyrkästi itään. Kohde vaikuttaisi muutoin luontaiselta kiveykseltä, mutta kivialueet ovat osin kuitenkin toisistaan erillisiä, alueet melko suppeita ja niissä on merkkejä ihmisen tekemästä kivien siirtelystä. Kiveyksen kaivelu voi kuitenkin olla kohtuullisen nuorta perua, eikä kohdetta voi lainkaan pitää varmana muinaisjäänöksenä. Kiveysten näyttäminen erillisiltä saattoi johtua kasvillisuuden osittaisesta peittävydestä.

Röykkiö 1

Kiveys sijaitsee lähes tasaisella maalla ja on matala, laaja ja sen luoteisreunalla on keskusta suurempia kiviä, jotka näyttäisi asetetun reunakiviksi. Muuten kiveys on hajanainen ja epämääräisen muotoinen, osin ilmeisesti penkomisen jäljiltä paljas ja osin kuusten, sammaleen ja varpukasvien peittämä. Melkoisen epävarma kohde.

Koko: 5 x 12 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: pohjoinen -etelä

Röykkiö 2

Epämääräisen muotoinen ja hajanainen kiveys sijaitsee röykkiö 1 kaakkoispuolella, itään viettävässä rinteessä ja saattaisi koostua ainakin osin röykkiöstä 1 puretusta kiveyksestä. Kohde on kasvillisuuden peittämä ja hyvin epävarma kohde.

Koko: n. 8 x 8 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: pyöreähkö

Röykkiö 3

Kohde sijaitsee röykkiön 1 länsipuolella, siitä n. 10 metrin päässä, tasaisella maapohjalla. Se näyttäisi erilliseltä kiveykseltä, mutta on hieman epämääräisen muotoinen ja sen rajoja on vaikea hahmottaa. Sen päällä kasvaa jäkälää, sammalta ja varpuja. Kyseessä tuskin on muinaisjäännös.

Koko: 5 x 6 m

Korkeus: 30 cm

Suunta: soikeahko lounas - koillinen -suunnassa

Mäkilän koillisosa

Mäkilän 1 1000 00 2276

Tila: 2:19

Omistajat: Kurki-Suonio Ilmo ja Kurki-Suonio Leena, Palkkistentie 62, 23200 Vinkkilä

Rauhoitusluokkaehdotus: II

Röykkiöiden lukumäärä: 7 kpl

Kylä: Riihimäki

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3206450-3206508 / 6747672-6747717

Korkeus mpy: 20-25 m

Löydöt: -

Kartat: 5

Mustavalkonegatiivit: 24470-24472

Digikuvat: 20-23

Maarjärven itäpuolella, Maarjärven tien eteläpuolella, Mäkilän (1:19) peltoalueen itäpuolella, noustaessa 20-metrin korkeuskäyrän yläpuolelle avautuu laakea osin kallioinen, osin moreenin peittämä, melko tasainen mäki-alue. Täällä havaittiin seitsemän röykkiötä, joita voidaan pitää mahdollisina muinaisjäännöksinä. Röykkiötä saattaa olla alueella enemmänkin, mutta paikoin tiheä kasvillisuus häyttää näkyvyyttä. Alue on mäntyvaltaista kuivaa kangasmetsää, mutta täällä kasvaa myös paljon katajaa ja nuoria kuusia. Moreenimaa on luontaisesti melko kivikkoista, joten röykkiöiden erottaminen oli välillä vaikeaa.

Röykkiö 1

Röykkiö on läntisin alueen röykkiöistä ja sijaitsee melko tasaisella, loivasti etelään viettävällä maapohjalla. Siinä on jälkiä purkamisesta ja kivet ovat osin levinneet melko laajalle alueelle. Röykkiö on matala, soikea ja sen pohjoispäässä sijaitsee noin metrin korkuinen maakivi. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 6,5 x 2,5 m

Korkeus: alle 50 cm

Suunta: etelä-pohjoinen

YKJ (GPS): 3206458 / 6747702

Röykkiö 2

Röykkiö sijaitsee edellisestä röykkiöstä 10,5 metriä itään, kahden männyn välissä. Se on selvästi ympäristöstään erottuva, joskaan ei kovin korkea, pyöreähkö kiveys, jonka päällä kasvaa jonkin verran sammalta. Kohdetta voidaan pitää muinaisjäännöksenä.

Koko: 3,5 x 3,5 m
 Korkeus: n. 50 cm
 Suunta: pyöreähkö
 YKJ (GPS): 3206467 / 6747704

Röykkiö 3

Röykkiö sijaitsee edellisestä röykkiöstä 17,5 metriä itään, nuoressa kuusikossa. Se on tasaisen pyöreä, paksun sammaleen peittämä kumpu, jonka länsipuolella on suurehko maakivi. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 2,8 x 2,8 m
 Korkeus: runsas 50 cm
 Suunta: pyöreä
 YKJ (GPS): 3206481 / 6747698

Röykkiö 4

Röykkiö sijaitsee melko tasaisella maapohjalla, kakkosröykkiöstä 14,2 metriä pohjoiseen. Röykkiö on melko matala, soikea ja osin sammalen peittämä. Kohde on mahdollisesti muinaisjäännös, mutta ei niin selkeä kuin aikaisemmat röykkiöt.

Koko: 2,3 x 3,6 m
 Korkeus: 30 cm
 Suunta: lounas - koillinen
 YKJ (GPS): 3206468 / 6747717

Röykkiö 5

Röykkiö sijaitsee avokallion juurella, röykkiöalueen etelälaidalla, ensimmäisestä röykkiöstä n. 31 metriä etelään. Kiveys on soikeahko, matala ja parista erillisestä kivikasasta päätellen myös osin purettu. Muutaman metrin päässä röykkiön kaakkoispuolella, avokallion päällä, kalliolla sijaitsevan halkeaman päällä on pitkänomainen (n. 1,5 m pitkä) kasattu kiveys, joka ei ainakaan tarkastushetkellä näyttänyt suoraan liittyvän tähän röykkiöön. Lieneekö kyse rajamerkistä? Röykkiö ainakin on mahdollinen muinaisjäännös.

Koko: 3 x 5 m
 Korkeus: 30 cm
 Suunta: luode - kaakko
 YKJ (GPS): 3206450 / 6747673

Röykkiö 6

Tämä röykkiö sijaitsee etelään päin loivasti laskevassa rinteessä, melko tiheässä nuoressa kuusikossa. Kiveys on vain hieman ympäristöstään erottuva, pyöreähkö ja sammaleen ja muun aluskasvillisuuden peittämä. Kohde on epävarma muinaisjäännös.

Koko: 4 x 2,5 m

Korkeus: 30 cm

Suunta: lounas-koillinen

YKJ (GPS): 3206480 / 6747672

Röykkiö 7

Röykkiö sijaitsee kaakkoon viettävässä rinteessä ja on melko paksun sammalkerroksen peittämä. Muodoltaan kiveys on lähinnä pyöreähkö. Sen korkeutta on vaikea arvioida melko jyrkän rintesijainnin vuoksi. Kohde on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 4 x 4,8 m

Korkeus: alle 1 m

Suunta: pyöreähkö

YKJ (GPS): 3206508 / 6747698

Mäkilän eteläosa

Mäki 2 1000 00 55 72

Tila: 1:90

Omistajat: Kattelmäki Kari ja Kattelmäki Solja, Kirjokallionkatu 3 A 9, 21220 Raisio

Muinaisjäännöksen rauhoitusluokkaehdotus: II

Röykkiöiden lukumäärä: 6-7 kpl

Sijainti: YKJ-koordinaatit (GPS) 3206246-3206350 / 6747407-6747460

Korkeus mpy: 17,5-25 m

Löydöt: -

Kartat: 5

Mustavalkonegatiivit: -

Digikuvat: 31

Maarjärven itäpuolella, Mäkilän peltoalueen eteläpuolella, melko lähellä Maarjärven rantaa sijaitsee kalliopohjainen mäki, jonka alarinteellä, n. 17,5-20 metrin korkeudella on kallion ja metsän rajalla ympäristöstään selkeästi erottuva röykkiö ja tästä ylemmäs mennessä, osin edelleen rinteessä lisäksi laajempi röykkiöalue, joka koostuu ainakin kuudesta, melko matalasta, mutta selvästi havaittavasta röykkiöstä. Kohdetta voidaan pitää muinaisjäännösalueena.

Röykkiö 1

Röykkiö sijaitsee lounas - koillinen -suuntaisen matalan kallion lounaispäässä, läheiseltä pellolta 32 metriä koilliseen. Röykkiön ympäristö on kuusimetsää ja aluskasvillisuus sammalta. Itse röykkiö on lähinnä pyöreähkö ja siinä erottuu päällä tasaisempi lakialue. Kohde on ilmeisesti muinaisjäännös.

Koko: 4 x 3,5 m

Korkeus: 60 cm
Suunta: pyöreähkö
YKJ (GPS): 3206350 / 6747460

Röykkiö 2

Röykkiö sijaitsee em. kallion kaakkoisosassa, tästä n. kuuden metrin päästä itään kalliorinne alkaa laskeutua melko jyrkästi. Röykkiön ympärillä kasvaa sekametsää ja kiveys on pääosin sammaleen peittämä. Sen itäpäässä on suurempi maakivi. Kohde saattaa olla muinaisjäännös.

Koko: 1,5 x 1,6 m
Korkeus: 30 cm
Suunta: pyöreähkö
YKJ (GPS): 3206311 / 6747442

Röykkiö 3

Röykkiö sijaitsee kallion eteläkaakkoisosassa, loivasti etelään viettävällä rinteellä, edellisestä röykkiöstä 20 metriä lounaaseen, sekametsässä, sammaleen peitossa. Röykkiön päällä kasvaa kuusi. Kohde on mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 2,7 x 3 m
Korkeus: 30 cm
Suunta: hieman soikea pohjois - etelä -suunnassa
YKJ (GPS): 3206308 / 6747430

Röykkiö 4

Röykkiö sijaitsee em. kallion etelärinteessä, edellisestä röykkiöstä 20 metriä etelälounaaseen. Lähimmältä pellolta on tähän matkaa n. 30 metriä pohjoisluoteeseen. Röykkiö on kuusien ja mäntyjen ympäröimä ja sammaleen peitossa. Kohde on mahdollisesti muinaisjäännös.

Koko: 1,7 x 3,2 m
Korkeus: 20 cm
Suunta: pohjoinen - etelä
YKJ (GPS): 3206303 / 6747407

Röykkiö 5

Oikestaan kaksi erillistä kiveystä, jotka sijaitsevat röykkiöstä 2 suunnilleen länteen. Ympäristö on tiheää sekametsää. Idänpuoleinen röykkiö on rakennettu isommista kivistä.

Koko (a): 2,7 x 2,9
Korkeus (a): 40 cm
Suunta (a): pyöreähkö
Koko (b): 2,5 x 3,5 m
Korkeus (b): 60 cm
Suunta (b): pohjoinen - etelä

YKJ (GPS): 3206306 / 6747443

Röykkiö 6

Röykkiö sijaitsee kallion lounaispuolella, länteen päin viettävässä rinteessä, pienemmän avokallion kaakkoiskulmassa. Etäisyys lähimmältä tiestä on 43 m koilliseen. Röykkiön ympäristö on sekametsää ja aluskasvillisuus sammalta, jäkälää ja varpuja. Röykkiön on pyöreähkö ja hyvin ympäristöstään erottuva. Röykkiön avokallion puolella on joitakin epämääräisiä kivrivejä, kuin jälkiä jostakin puretusta rakennelmasta. Röykkiö on todennäköisesti muinaisjäännös.

Koko: 3,8 x 4,5 m

Korkeus: 50 cm

Suunta: pyöreähkö, hieman pohjois - etelä -suuntainen

YKJ (GPS): 3206246 / 6747426

Hajahuomioita historiallisen ajan jäännöksistä tutkituilla alueilla

Kaikilla tutkimillamme alueilla, Maarjärven ympäristössä, Mannerkaistin alueella ja Himoisten Huruissa näkyi runsaasti merkkejä historiallisella ajalla tapahtuneesta kivenlouhinnasta ja joitakin ns. kivipöytiä. Mannerkaistin Hiivistenmäen röykkiön 10 päällä sijaitsi kivistä koottu rajamerkki, samoin Maarjärven Mantereenvuorella, Kalannin rajalla. Vastaavanlainen, ehkä kuitenkin vanhempi, oli myös Himoisten Huruisten röykkiöalueen länsipuolella. Tässä nelikulmaisessa tornimaisessa rakennelmassa oli asetettu ylimmäksi paasimainen pystykivi ja sen vierelle nuolimainen kivi osoittamaan rajan suuntaa. Himoisissa tilan 1:33 puolella oli lisäksi 20-30 metrin pituisella linjalla pareittain kallion päälle asetettuja suurehkoja kivilohkareita, jotka lienevät osoittaneet joskus kylän tai tilan rajaa. Kivet kulkivat osittain samansuuntaisesti kuin nykyinen raja, mutta olivat sitä n. 10 metriä etelämpänä (ks. kartta 6).

Maarjärven Kivistönmäen kaakkoisrinteellä on kaksi kivistä latomusta nelikulmion muodossa n. 30 metrin päässä toisistaan. Olettaisin, että niissä on ollut aikoinaan pystyssä puutolppia. Kyse voisi olla esim. vanhasta lennätinlinjasta. Toisen latomuksen ympärillä oli kiviä enemmänkin, mutta kohteesta oli vaikea enää sanoa, onko paikalla ollut röykkiö, johon tolppa on pystytetty vai ovatko kivet koottu tähän juuri tolpan pystytystä varten.

Maarjärven alueella selviä historiallisen ajan jäännöksiä ovat purettujen torppien tai mäkitupien perustukset, joita sijaitsee erityisesti Maarjärven kartanon alueella, mutta myös järven itäpuolella. Monet näistä on purettu vasta 1900-luvulla, joten vanhemmat paikalliset asukkaat muistavat vielä niiden sijainnit ja nimet melko tarkkaan. Maarjärven kartanon tilan maalla sijaitsee poikkeuksellisen komean kavinavetan rauniot, joiden iästä maanomistajalla ei ole selvyyttä, mutta joka historiallisten lähteiden perusteella voitaisi ehkä selvittää. Mainittakoon vielä, että nykyisen emännän mukaan kaikki tilan jätteet on viety pitkään navetan luoteispäädyn taakse, tästä kompostimaata myös otettu ja levitetty pelloille. Peltojen syysvilja ja kylvötyöt estivät tällä kertaa historiallisen ajan irtolöytöaineiston etsimisen.

Maarjärven itäpuolella, Mäkilän pellon 1:19 koillisreunasta metsän puolelle, koilliseen päin, metsäautotien vieressä, sijaitsee luontainen nelikulmainen syvennys kalliossa. Seinämät ovat ainakin runsaan metrin korkuiset ja kuoppaa peittää paksu sammalkerros. Tämän tyyppisissä paikoissa - ns. tomntning-kohteissa - on toisinaan tavattu jälkiä tilapäisestä asumisesta. Paikka olisi otollinen tällaiselle, mutta koekuoppaa emme ehtineet kohteeseen kaivaa, joten asia jäi varmistamatta. Hieman

vastaavanlainen paikka havaittiin myös Himoisten Huruisten lounaisrinteessä, tontin 1:33 puolella (GPS 3204428 / 6741801), mutta tänne maanomistaja ei antanut lupaa koekuopan tekemiseen.

LOPPUKATSAUS

Neljän päivän aikana ja 16-18 hengen voimin tehty röykkiöiden osainventointi osoittautui tulokselliseksi. Mannerkaistin Saarikkalan röykkiöalue laajentui ja alue dokumentoitiin melko tarkasti. Prospektoinnissa havaittiin alueella myös röykkiöiden välissä heikkoa likamaata ehkä merkinä jonkinlaisesta varhaisemmasta toiminnasta alueella. Myös Himoisten Huruisten kohde tarkastettiin ja kartoitettiin uudestaan. Tilanne siellä näyttäisi säilyneen suunnilleen ennallaan 1960-luvun tarkastuksen jälkeen.

Maarjärven länsi- ja koillispuolen löytötyhjiö täyttyi ainakin kolmella uudella röykkiöaluekohteella. Röykkiöt ovat pääosin melko matalia ja pieniä ja sijaitsevat joko kalliolla tai kallioalueiden viereisillä moreenimailla. Röykkiöiden sijainti suhteessa ajoituksiin on Vehmaalla sen verran poikkeuksellista, etten lähde arvuuttelemaan röykkiöiden tarkempia ajoituksia. Röykkiöt saattavat sisältää esihistoriallisia hautauksia, mutta ei ole mahdollista, että moreenimaalla sijaitsevista röykkiöistä osa liittyisi vanhaan - jopa esihistorialliseen - viljelyyn.

Röykkiöt ovat suureksi osaksi niin matalia - kuten vastaaventyypiset röykkiöt yleensäkin Vehmaalla - että ihmistekoisten ja luontaisten kiveysten erottelu on paikoin erittäin vaikeaa. Koska tähän raporttiin otettiin mukaan vain osa epävarmoista ihmistekoisista rakenteista, on mahdollista, että muinaisjäännöksiksi katsottavia röykkiöitä on alueella todellisuudessa huomattavasti enemmän, mutta niiden havainnointi aluskasvillisuuden seassa on vaikeaa, eikä allekirjoittanut ehtinyt käydä kaikkia tarkastamassa.

Kivistönmäeltä löytyi esihistoriallinen kvartsinlouhintapaikka, jonka yhteydestä saatiin talteen Vehmaan ensimmäiset esinetyöstöön viittaavat kvartsi-iskokset ja samalla ehkä varhaisimmat löydöt, joilla voidaan katsoa olevan yhteys kiinteään muinaisjäännökseen, tässä tapauksessa siis louhintapaikkaan. Korkeuden perusteella kohde ajoittuu aikaisintaan kivikauden lopulle.

Kun nyt Vehmaan röykkiötilannetta on paranneltu huomattavasti viimeisen viidentoista vuoden aikana, olisi ehkä aika seuraavaksi keskittyä etsimään kohteisiin liittyviä asuinpaikkoja. Pronssikautisten asuinpaikkojen löytäminen on todennäköisesti sängen haastavaa, mutta rautakautisia asuinpaikkakohteita voisi luultavasti löytyä systemaattisella peltopoiminnalla ainakin Kirkonkylän ja Lahdingon alueelta. Historiallisen ajan kohteita kunnassa olisi varmaankin runsaasti, joten niidenkin kartoitus olisi joskus syytä yhdistää inventointiin.

Hanna-Maria Pellinen

Turussa 29.5.2004, Hanna-Maria Pellinen

NEGATIIVILUETTELO**TYA 24437 - 24479****Vehmaa****Mannerkaisti, Himoinen ja Maarjärven ympäristö**

24437	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 1	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24438	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 1	idästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24439	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 1	pohjoisesta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24440	Mannerkaistit, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 4	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24441	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 5	idästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24442	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, kivipöytä	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24443	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 6	lounaasta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24444	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 7	kaakosta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24445	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 8	idästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24446	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 8	idästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24447	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 2	idästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24448	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 3	lounaasta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24449	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 10	lounaasta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24450	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 11	luoteesta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24451	Mannerkaisti, Hiivistenmäki, Saarikkala, röykkiö 12	kaakosta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24452	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 13	koillisesta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24453	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 14	lännestä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24454	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, koeuoppa 8	ylhäältä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24455	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 16	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24456	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 15	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24457	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, työkuva	koillisesta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004

24458	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, työkuva	koillisesta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24459	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, työkuva	lounaasta	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24460	Mannerkaisti, Hiivistenmäki/Saarikkala, röykkiö 17	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	6.5.2004
24461	Maarjärvi, Kivistönmäen pohjoisrinne, kvartsien löytöpaikka	idästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24462	Maarjärvi, Kivistönmäen pohjoisrinne, kvartsien löytöpaikka	idästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24463	Maarjärvi, Kivistönmäen kaakkoisrinne, röykkiö 2	idästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24464	Maarjärvi, Kivistönmäen kaakkoisrinteen alaosa, tolpan sija (?)	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24465	Maarjärvi, Kivistönmäen kaakkoisrinteen alaosa, kiveys tolpan sijan ympärillä	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24466	Maarjärvi, Kivistönmäki, röykkiön 1 alue tieltä käsin, alhaalta	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24467	Maarjärvi, Kivistönmäki, kiveystä (1) tien itäpuolella	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24468	Maarjärvi, Kivistönmäki, röykkiön 1 länsipuoli	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24469	Maarjärvi, Kivistönmäki, röykkiön 1 länsipuoli	pohjoisesta	Hanna-Maria Pellinen	7.5.2004
24470	Maarjärvi, Mäkilän koillispuoli, röykkiö 1	idästä	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24471	Maarjärvi, Mäkilän koillispuoli, röykkiö 2	lännestä	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24472	Maarjärvi, Mäkilän koillispuoli, kivirivi kallion reunalla ja röykkiö 4 (vas.)	idästä	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24473	Maarjärvi, Järvenperän itäpuoli, röykkiö 1 etualalla, röykkiö 2 takana ja röykkiö 3 vasemmalla osittain näkyvissä	koillisesta	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24474	Maarjärvi, Järvenperän itäpuoli, röykkiö 2	koillisesta	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24475	Maarjärvi, vanhan kartanon aluetta järven länsipuolella, vasemmalla osin purettu vanha navetta	luoteesta	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24476	Maarjärvi, Metsäniittu, kivialue 1	pohjoisesta	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24477	Maarjärvi, Metsäniittu, kivialue 1	idästä	Hanna-Maria Pellinen	8.5.2004
24478	Himoinen, Huruinen, koeruutu 2	etelästä	Hanna-Maria Pellinen	9.5.2004
24479	Himoinen, Huruinen, laaja röykkiöalue kapean kallion laella	lounaasta	Hanna-Maria Pellinen	9.5.2004

LIITE 2. LUETTELO DIGIKUVISTA

Vehmaa 5.-9.5.2004, kuvat ottanut Hanna-Maria Pellinen

- 1 Mannerkaisti, Saarikkala, rökkiö 1, idästä
- 2 “ ” , rökkiö 5, idästä
- 3 “ ” , ns. kivipöytä, etelästä
- 4 “ ” , rökkiö 6, lounaasta
- 5 “ ” , rökkiö 10, lounaasta
- 6 “ ” , rökkiö 13, koillisesta
- 7 “ ” , työkuva, koekuopan 8 kaivausta, koillisesta
- 8 “ ” , työkuva (Ryhmä 2)
- 9 Rautilan kurssikeskuksen aluetta
- 10 Jouko Pukkila pitää luentoa Rautilassa
- 11 Rautilan kissa
- 12 Maarjärvi, Kivistönmäen pohjoisrinne, kvartsien löytöpaikka, idästä
- 13 “ ” “
- 14 Maarjärvi, Kivistönmäen kaakkoisrinne, rökkiö 2, idästä
- 15 “ Kivistönmäen kaakkoisrinne alempana, tolpan sija?, ylhäältä
- 16 “ Kivistönmäki, rökkiön 1 alue tieltä, alh., etelästä
- 17 “ ” , rökkiön 1 itäpuoli, etelästä
- 18 “ ” , rökkiön 1 länsipuoli, etelästä
- 19 “ ” “ , pohjoisesta
- 20 “ Mäkilän koillispuoli, rökkiö 1, idästä
- 21 “ ” , rökkiö 2, lännestä
- 22 “ ” , kivirivikalliolla ja rökkiö 4, idästä
- 23 “ ” , rökkiö 5, idästä
- 24 “ Järvenperän itäpuoli, rökkiö 1 etualalla, rökkiö 2 takana ja rökkiö 3 vasemmalla osittain, koillisesta
- 25 “ ” , rökkiö 2, koillisesta
- 26 “ vanhan kartanon aluetta järven länsipuolella, vasemmalla osin purettu vanha navetta, luoteesta
- 27 Kartanon vanha navetta, luoteesta
- 28 Maarjärvi, Metsäniittu, pirunpelto tai rökkiö 1, pohjoisesta
- 29 “ ” “ , idästä
- 30 “ ” “ , kiviainesta, ylhäältä
- 31 “ , Mäkilän eteläpuoli, alin rökkiö, lounaasta
- 32 Himoinen, Huruinen, koeruutu 2, etelästä
- 33 “ ” , laaja rökkiö kallion laella, lounaasta
- 34 “ ” , työkuva, koeruutua 2 kaivetaan pirunpeltoon, lounaasta
- 35 “ ” , koeruutu 2 “maisemoinnin” jälkeen
- 36 Maarjärven Kivistönmäen pohjoisrinteen kvartsilöydöt (TYA 820:1-2)

LIITE 3. KUVIA KENTTÄTYÖKURSSILTA JA INVENTOINNISTA

Kuvat ottanut H.-M. Pellinen, tarkemmat kuvat ja kuvatekstit digikuvarompulla ja -luettelossa.

Kuva 10. Luennolla Rautila-keskuksessa.

Kuva 1. Mannerk., Saarikkala, röykkiö 1

Kuva 2. Mannerk., Saarikkala, röykkiö 5

Kuva 3. Mannerk., Saarikkala, kivipöytä

Kuva 7. Mannerk. kockuoppaa 8 kaivetaan

Kuva 12. Maarjärvi, Kivistönmäki N, kvartsilouhos

Kuva 36. Kivistönmäen kvartsilöydöt

Kuva 18. Maarjärvi, Kivistönmäki, lakialue, tien itäpuoli

Kuva 23. Maarjärvi, Mäkilä N, röykkiö 5

Kuva 25. Maarjärvi, Järvenperä E

Kuva 31. Maarjärvi, Mäkilä S alin röykkiö

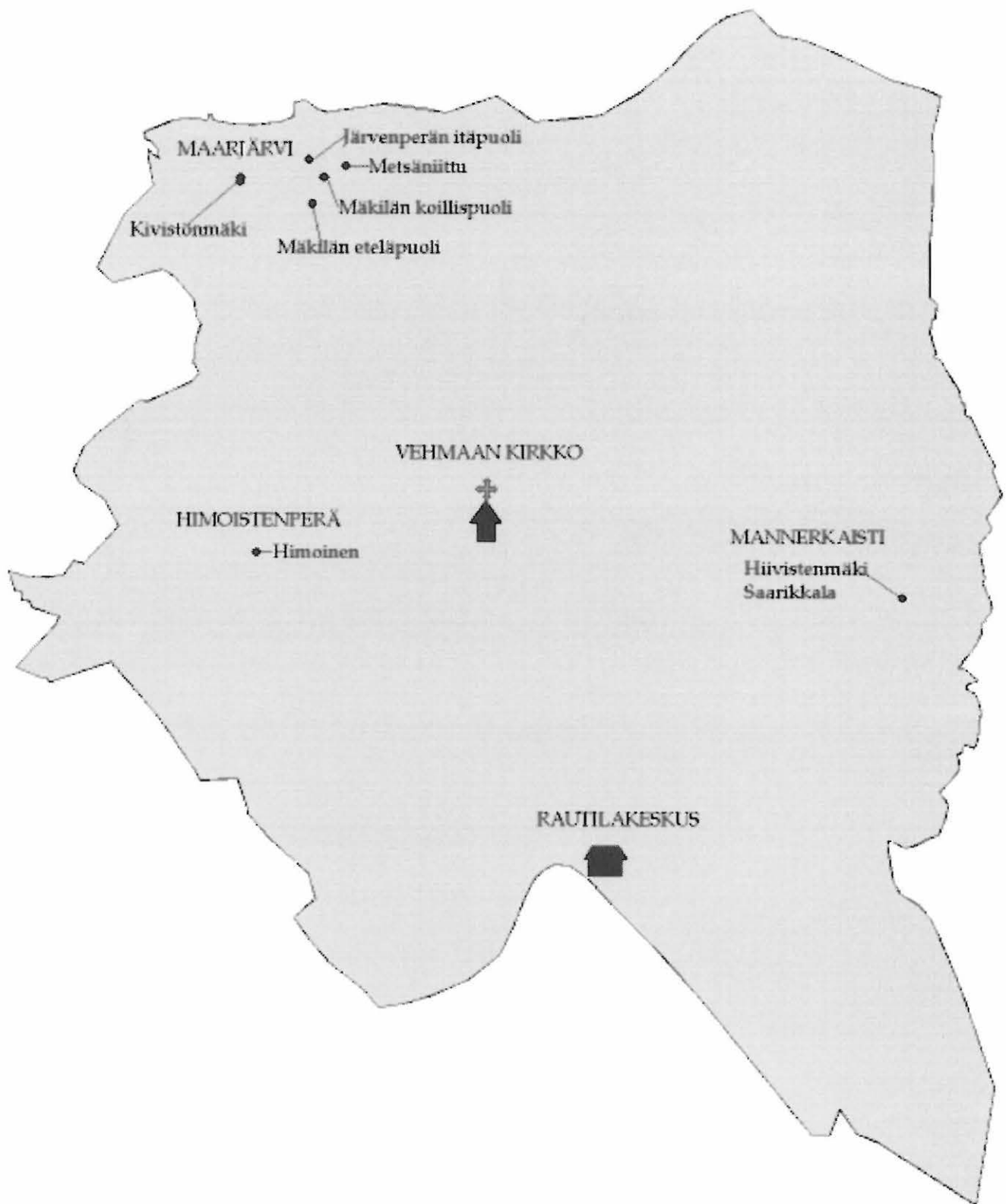
Kuva 27. Maarjärven kartanon navetanrauniot

Kuva 33. Himoinen, Huruinen, röykkiöjono

Kartta 1. Tarkastuskohteiden ja löydettyjen muinaisjäännösten sijainnit

Piirt. H.-M. Pellinen

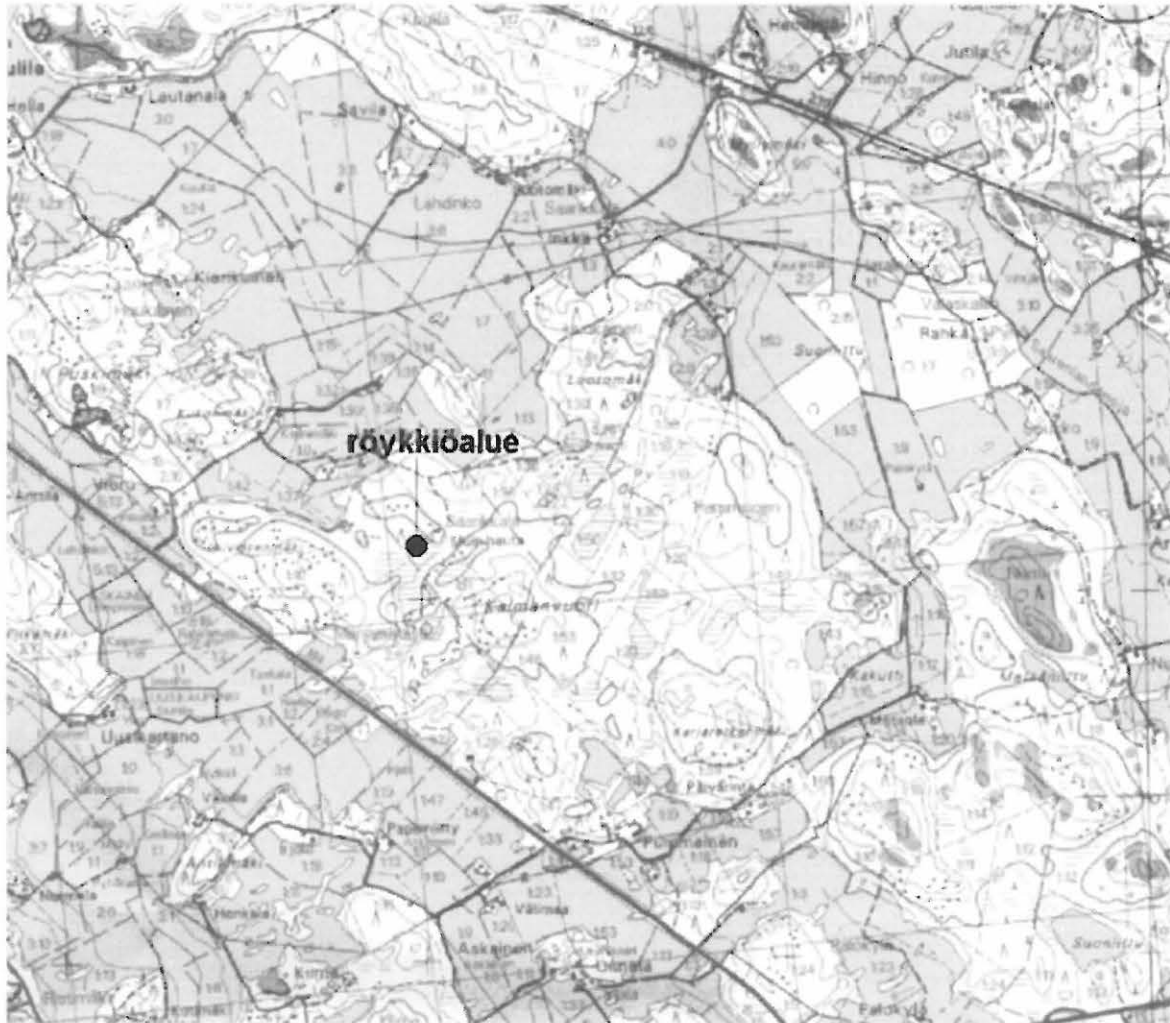
Kartta 2. Vehmaan kiinteät ja irtaimet muinaisjännökset. 20 ja 10 metrin korkeuskäyrät.
Piirt. H.-M. Pellinen

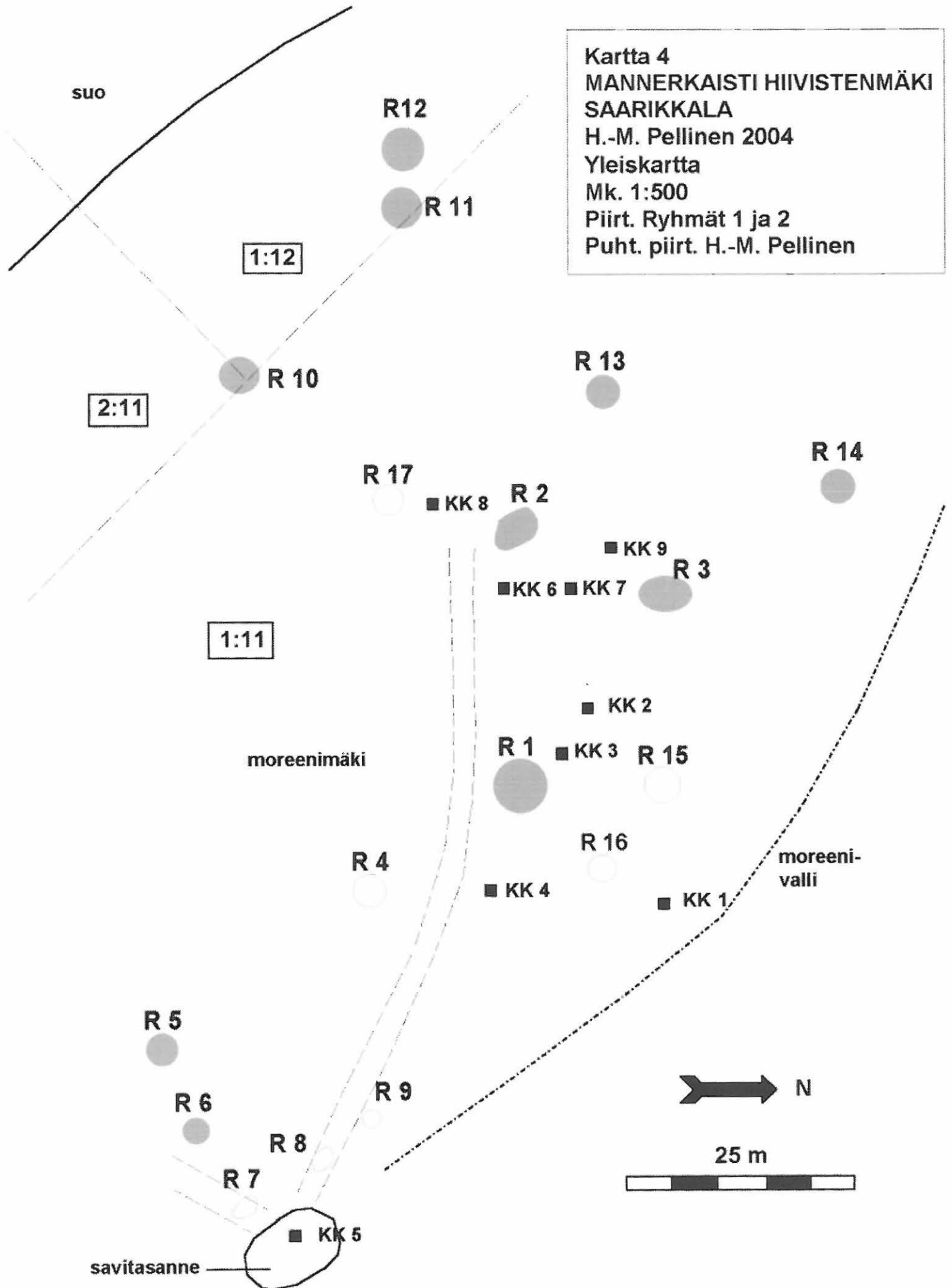

Kartta 3
Vehmaa Mannerkaisti
Hiivistenmäki / Saarikkala
Ote peruskartasta 1044 02
ENNYINEN

$x = 6739200 - 6739240$
 $y = 3215040 - 3215170$
 $z = 15-20 \text{ m mpy}$

Kartta 4
MANNERKAISTI HIIVISTENMÄKI
SAARIKKALA
H.-M. Pellinen 2004
Yleiskartta
Mk. 1:500
Piirt. Ryhmät 1 ja 2
Puht. piirt. H.-M. Pellinen

- 1 = Kivistönmäki, röykkiö (?) 1
- 2 = Kivistönmäki, röykkiö (?) 2
- 3 = Kvartsinlouhintapaikka
- 4 = Järvenperän itäpuolen röykkiöt
- 5 = Metsäniitun kiveys
- 6 = Mäkilän koillispuolen röykkiöt
- 7 = Mäkilän eteläpuolen röykkiöt

Kartta 5

Vehmaan Maarjärven
uudet kohteet

Ote peruskarttalehdestä
1042 12 VEHMAA

x = 6747430 - 6748115

y = 3205140 - 3206860

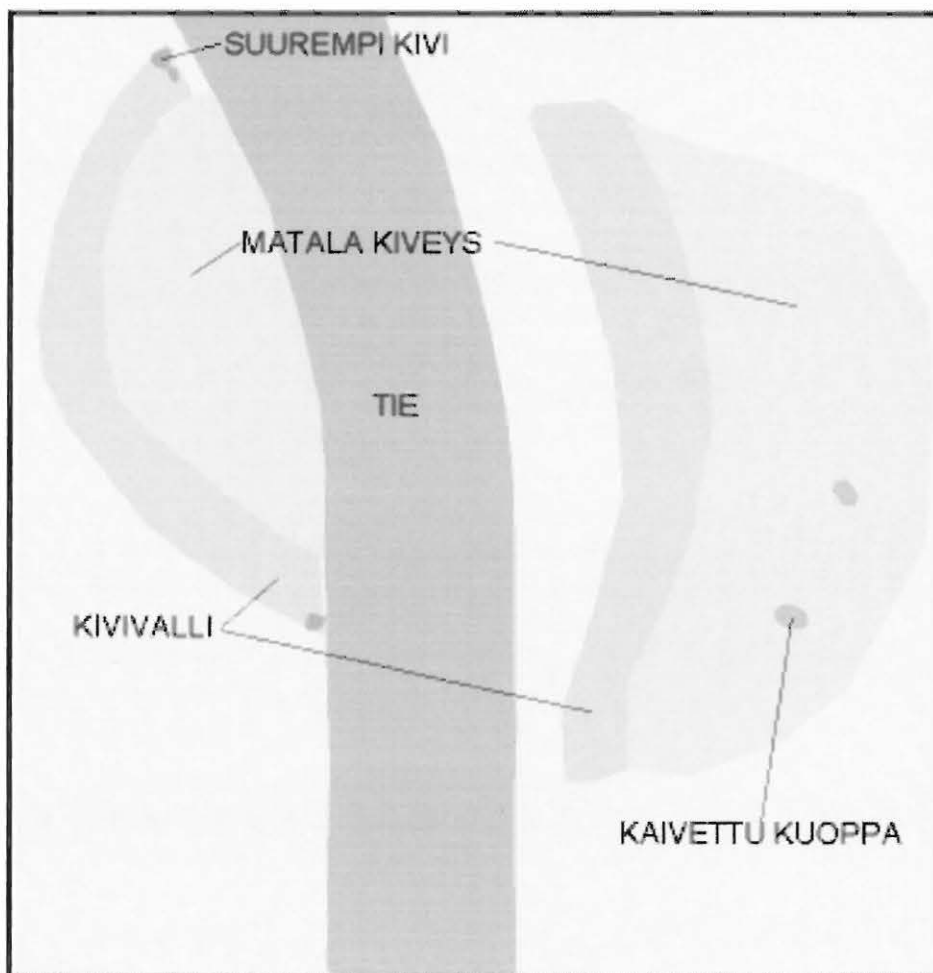
z = 17,5 - 30 m mpy

Kartta 6
VEHMAA MAARJÄRVI KIVISTÖNMAÄN
LAKIALUE - MAHD. RÖYKKIÖ 1
H.-M. Pellinen 2004
Yleiskartta
Mk. 1:133
Piirt. Ryhmä 3
Puht. piirt. H.-M. Pellinen

5 m

Kartta 7
Vehmaan Himoisten røykkiöt
Ote peruskartasta 1032 11
HILLEINEN
x = 6741735
y = 3204563
z = 30-35 m mpy

Kartta 8
VEHMAA HIMOINEN HURUINEN
H.-M. Pellinen 2004
Yleiskartta
Himoisten röykkiöt
Mk. 1:5000
Piirt. Ryhmä 1
Puht. piirt. H.-M. Pellinen

